МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан факультету педагогічної освіти
_____ Д.Д. Герцюк
“_____”_____2020 р.

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ
підготовки другого (магістерського) рівня вищої освіти

Галузь знань: **01 «Освіта/Педагогіка»**

Спеціальність: 011 «Освітні, педагогічні науки»

Кваліфікація: магістр освітніх, педагогічних наук;
професіонал з управління та експертизи освітнього простору

Львів
2020 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи факультету педагогічної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка.

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Яремчук Наталія Ярославівна, доцент кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи, кандидат педагогічних наук, доцент

Програму обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету педагогічної освіти на засіданні кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

Протокол № 1 від "27" серпня 2020 року

Завідувач кафедри загальної педагогіки
та педагогіки вищої школи
_____ (проф. Квас О.В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

"_27_" _серпня_ 2020 року

Затверджено Вченою радою факультету педагогічної освіти

Протокол № 1 від «31» серпня 2020 року

_____ Герцюк Д.Д.
(підпис) (прізвище та ініціали)

"_31_" _серпня_ 2020 року

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Комунікативні технології в освітньому просторі» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра, спеціальності: 011 Освітні, педагогічні науки.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретико-практичні засади комунікативних технологій у структурно-функціональних аспектах освітнього простору.

Міждисциплінарні зв'язки: педагогіка, психологія, педагогіка вищої школи, психологія вищої школи, філософія, етика.

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів**:
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. Комунікативні технології як соціокультурний феномен
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Комунікативні технології у професійній діяльності управлінця та експерта в організації освітнього простору: теоретико-практичні аспекти

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни «Комунікативні технології в освітньому просторі» є оволодіння теоретичними основами комунікативних технологій та практичними уміннями у застосуванні їх у професійній діяльності управлінця та експерта освітнього простору; формування у майбутніх фахівців комунікативної компетентності.

1.2.**Основними завданнями** вивчення дисципліни «Комунікативні технології в освітньому просторі» є:

- формування знань про феномен «комунікативні технології»: структури, функції, різновиди, теорії, моделі;
- розкриття психологічної природи комунікативних технологій та особливостей їх впливу на особистісний розвиток, встановлення міжособистісної та професійної взаємодії, масові комунікативні процеси;
- представлення конструктивних та деструктивних особливостей професійно-педагогічної комунікації та відповідних технологічних прийомів;
- формування умінь підготовки і проведення переговорів, публічного виступу, тренінгу;
- набуття умінь комунікації у колективі, ведення бесід та дискусій, здійснення нарад, ділових телефонних розмов;
- виявлення специфіки побудови комунікативної взаємодії в умовах дистанційного простору;
- визначення особливостей застосування комунікативних технологій у професійній діяльності управлінців та експертів освітнього простору.

1.3. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує такі **програмні результати навчання**:

Знання:

Сформувати знання про феномен «комунікативні технології» як складової комунікативної компетентності сучасних фахівців в умовах інформаційного суспільства.

Застосовувати науковий підхід щодо практики використання комунікативних технологій у проведенні переговорів, підготовці і виголошенні промов, організації

тренінгів, побудови ділових взаємостосунків під час нарад, дискусій, бесід, ділових телефонних розмов, комунікації в умовах дистанційної взаємодії.

Визначати та розширювати знання про процесуальний компонент освітнього процесу із представленням комунікативних технічних прийомів для оптимізації побудови освітнього простору.

***Уміння*:**

Розвивати загальні уміння застосування комунікативних технологій у побудові комунікативної взаємодії на міжособистісному, професійному, масовому, публічному, організаційному рівнях в умовах освітнього простору.

Вміти презентувати результати професійно-освітньої діяльності, виголошуючи промови, вирішувати дискусійні (конфліктні) ситуації шляхом проведення переговорів, організувати освітню практику в умовах тренінгів, побудувати комунікативний процес професійного спрямування у діловому колективі, забезпечити дистанційну комунікацію.

Застосовувати інструментарій комунікативних технологій у професійно-педагогічній діяльності управлінця і експерта освітнього простору з позиції викладацької та наукової комунікації.

***Комунікація*:**

Встановлювати ефективну комунікацію у професійному середовищі, комунікувати з громадськістю щодо інформування та обговорення змін в освітній теорії та практиці.

Забезпечувати комунікативну взаємодію в освітньому середовищі, формувати готовність до роботи в команді, застосовувати прикладні аспекти професійно-педагогічного спілкування, розв'язувати конфлікти.

Використовувати ресурси та засоби інформаційних та комунікативних технологій для досягнення освітніх цілей, розвитку зв'язків з громадськістю та засобами масової інформації, створення позитивного іміджу закладу.

***Автономія та відповідальність*:**

Демонструвати відповідальність за організацію та управління освітнім процесом із дотриманням норм педагогічної та наукової етики.

Поєднувати комунікативні технології із організацією професійної діяльності, як в автономному режимі, так і в рамках співпраці.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. Комунікативні технології як соціокультурний феномен

Тема 1. Комунікативні технології. Особливості організації комунікативного простору

Тема 2. Психологічні аспекти комунікативних технологій. Технологічні прийоми комунікації у побудові інформаційно-комунікативної взаємодії

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Комунікативні технології у професійній діяльності управлінця та експерта з організації освітнього простору: теоретико-практичні аспекти

Тема 3. Технологія проведення переговорів

Тема 4-5. Технологія підготовки і презентації промови
Тема 6. Технологія підготовки і проведення тренінгів
Тема 7. Форми спілкування людей у колективі: бесіда, дискусія, нарада, телефонна розмова. Особливості організації дистанційного спілкування
Тема 8. Професійна комунікація управлінця та експерта у галузі освіти

Тема 1. **Комунікативні технології. Особливості організації комунікативного простору**

Зміст понять «спілкування», «комунікація», «комунікативна технологія», «інформаційне суспільство», «інформаційна гігієна». Особливості феномену комунікації в інформаційному суспільстві. Розвиток комунікативних технологій: історичний аспект.

Комунікативні технології: структура, функції, типи, специфіка застосування. Поняття «комунікативне середовище», «комунікативна діяльність», «комунікативний процес», «комунікативний акт». Складові комунікативного процесу: інформація-повідомлення-розуміння. Поняття повідомлення. Кодування/декодування повідомлення. Головні компоненти комунікації: зміст повідомлення, засіб (канал) передачі повідомлення, особистість або джерело. Проблема зворотного зв'язку в комунікації. Здійснення зворотного зв'язку в різних типах суспільств. Комунікативний ефект як результат сприймання матеріалу. Прогнозовані та непрогнозовані комунікативні ефекти.

Гуманістична парадигма спілкування. Теорії організації комунікативного простору (символічна; візуальна; організація подій; міфологічна; комунікативна). Моделі комунікації.

Пропаганда як комунікативна технологія (поняття, принципи, моделі, технічні прийоми; структурні елементи побудови пропагандистського тексту). Контр пропагандистські моделі.

«Комунікативні технології в освітньому просторі» як навчальна дисципліна, її предмет та завдання. Комунікативні технології у професійній діяльності сучасного фахівця, його комунікативна поведінка. Особливості застосування комунікативних технологій в освітньому просторі.

Тема 2. **Психологічні аспекти комунікативних технологій. Технологічні прийоми комунікації у побудові інформаційно-комунікативної взаємодії**

Спілкування і особистість. Комунікативний розвиток людини. Концептуальні засади комунікативного потенціалу особистості. Вплив кризових періодів розвитку особистості на специфіку спілкування. Взаємозв'язок деформації спілкування і асоціальних проявів особистості.

Професійно-педагогічна комунікація. Педагогічне спілкування як провідна складова професійно-педагогічної комунікації. Способи структурування комунікативного процесу. Педагогічне спілкування як діалог. Функції, структура та стилі педагогічного спілкування. Комунікативна, перцептивна та інтерактивна сторони педагогічного спілкування. Бар'єри у процесі спілкування. Чинники позитивного і негативного ставлення до мовця (зовнішній вигляд, манери поведінки, внутрішні якості особистості). Особливості вербального та невербального спілкування. Побудова комунікабельної взаємодії з різними типами людей (маломовність, балакучість, сором'язливість тощо). Особливості конфліктів у

педагогічній взаємодії. Види, причини, структура і динаміка педагогічного конфлікту. Стратегії поведінки у вирішенні педагогічних конфліктів. Правила педагогічного спілкування.

Особливості ефективної комунікації: умови, способи оцінки комунікативного потенціалу, критерії результативності. Поняття «інформаційний комфорт» та шляхи його встановлення.

Культура і уміння слухання. Рефлексивне і нерефлексивне слухання. Способи рефлексивного слухання. Правила нерефлексивного слухання. Слухання у конфліктній взаємодії. Прийоми реагування на некоректну поведінку співрозмовника.

Переконання і навіювання в процесі комунікації: різновиди та прийоми.

Сугестивні технології маніпулятивного впливу. Теорія маніпуляції та поняття маніпулятивного впливу. Маніпулювання громадською думкою. Поняття «сугестивні технології». Чорний піар як сугестивна технологія. Сугестивний вплив в інтернет-мережі. Форми і методи психологічного захисту від маніпулятивного впливу.

Масові комунікативні процеси. Психологія масової комунікації. Спілкування за умови масового скупчення людей. Маніпулятивна спрямованість масової комунікації. Психологічні чинники деструктивного впливу на масову свідомість в умовах кризи.

Особливості комунікативної дії в умовах кризових ситуацій. Типи кризових явищ і ситуацій. Менеджмент кризових подій та дії прес-секретаря в умовах кризових ситуацій. Правила спілкування за умов кризової (екстремальної) ситуації.

Тема 3. **Технологія підготовки та проведення переговорів**

Зміст поняття «переговори». Структура переговорів. Етапи підготовки і проведення переговорів. Правила проведення успішних переговорів. Характеристика стилів переговорів: позиційний торг та гарвардська модель.

Організація і проведення процесу переговорів. Підготовка сторін до переговорів. Місце проведення та облаштування. Процес переговорів. Експертна консультація.

Технічні прийоми, які використовуються під час ведення переговорів: перефразування, техніка «так-ні», уточнення, вербалізація, резюмування, «Я-висловлення», прийом «Відходу», прийом «Вичікування», прийом «Затягування», прийом «Висування вимог в останню хвилину», прийом «Подвійне тлумачення», техніка взаємодії щодо ідентифікації типу людей тощо. Прийоми тиску у переговорах.

Роль ефективних переговорів у побудові освітнього простору. Особливості ведення переговорів управлінців та експертів в організації освітнього простору у конфліктних
ситуаціях професійної діяльності.

Тема 4-5. **Технологія підготовки і презентації промови**

Промова як вид мовленнєвої діяльності. Етапи підготовки промови. Тема і мета промови. Добір матеріалу. Види планів виступу. Написання тексту промови. Особливості аргументації в промові: правила, способи, прийоми, переконливість аргументів; логічні помилки.

Композиція промови. Вступ промови. Головна частина виступу. Висновок промови.

Підготовка до виголошення промови (публічний виступ). Головні вимоги до публічного виступу. Способи підготовки до усного виступу. Виголошення промови перед аудиторією. Особливості поведінки оратора а аудиторії (манера виступу, погляд, жести, голос, темп, інтонація, зовнішній вигляд, особистісні якості). Види аудиторій/типологія слухачів. Прийоми активізації уваги слухачів. Способи боротьби із хвилюванням під час виступу. Аналіз промови після її виголошення.

Класифікація промов. Інформаційна промова, промова з метою переконати, агітаційна промова, заклична промова, розважальна промова.

Презентація освітнього проекту.

Тема 6. **Технологія підготовки і проведення тренінгів**

Особливості розроблення тренінгів. Визначення освітніх цілей та результатів. Підбір змістового матеріалу. Структурування навчального матеріалу. Роль інтерактивних методів навчання в формуванні композиції тренінгу. Оформлення роздаткового матеріалу для тренерів та учасників.

Проведення тренінгів: організація підготовки та проведення нарад перед тренінгом. Підготовка та проведення тренінгу в малих групах. Психологічні аспекти у роботі тренера. Методика використання засобів навчання під час проведення тренінгу.

Аналіз та оцінка результатів проведення тренінгу. Рекомендації в організації підготовки та проведення тренінгів у професійній діяльності управлінця та експерта освітнього простору.

Тема 7. **Форми спілкування людей у колективі: бесіда, дискусія, нарада, телефонна розмова. Особливості організації дистанційного спілкування**

Особливості «офісної» комунікації. Етика корпоративної культури.

Правила ведення бесіди. Ділова бесіда. Класифікація суперечок. Дискусія як один з видів суперечки. Правила ведення дискусії. Форми організації дискусії.

Типологія нарад. Правила проведення нарад: вимоги до керівника та учасників. Головні помилки під час проведення нарад.

Правила проведення ділових телефонних розмов: рекомендації та «популярні» помилки.

Особливості застосування комунікативних технологій в малих і великих соціальних групах. Психологія міжгрупових відносин.

Комп'ютерні засоби професійно-педагогічної комунікації. Специфіка комунікації в інтернет-просторі. Електронна пошта як засіб професійно-педагогічної комунікації. Робота фахівців сфери освіти з групами новин (участь у телеконференціях). Робота фахівців сфери освіти з електронними банками інформації. Етичні правила комунікації у глобальних інформаційних мережах. Валеологічні аспекти роботи з комп'ютером.

Соціальні мережі як інноваційна комунікативна технологія. Різновиди соціальних мереж: традиційні і тематичні. Персональний сайт/сторінка як джерело інформації віртуального простору. Вебінар як нова комунікаційна практика.

Соціальні мережі у професійній діяльності сучасного фахівця із освітніх, педагогічних наук.

Тема 8. **Професійна комунікація управлінця та експерта у галузі освіти**

Професійна комунікація у експертній та консультативній діяльність управлінця та експерта освітнього простору. Культура мови і культура мовлення фахівців сфери освіти. Етичний кодекс експерта у галузі освіти (взаємоповага експерта та представників освітньої установи; співпраця експерта та представників освітньої установи; дистанція в професійному спілкуванні; обґрунтованості результатів експертизи; адекватності методів експертизи; науковості результатів експертизи). Особливості онлайн-консультування та проведення вебінарів.

Роль і значення комунікативних технологій у науково-викладацькій діяльності. Особливості наукової комунікацій: усна, письмова, електронні платформи.

Імідж управлінця та експерта у галузі освіти. Головні технології та методи побудови іміджу. Вплив комунікативної компетентності на формування іміджу. Науковий профіль вченого-викладача на наукових електронних платформах.

Здійснення зв'язків з громадськістю («паблік рілейшнз») як системна складова комунікативних технологій. Іміджеві технології в контексті «паблік рилейшнз».

Рекламна комунікація. Освітня реклама як засіб фахової комунікації.

3. Рекомендована література

Базова

1.Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація: навч. посібник. Київ: ВЦ «Академвидав», 2006. 256 с.

2.Гірник А.М. Основи конфліктології. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2010. 222 с.

3.Зражевська Н.І. Комунікаційні технології: лекції. Черкаси: Брама-Україна, 2010. 224 с.

4.Куньч З., Городиловська Г., Шмілик І. Риторика: навч. посібник. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2016. 496 с.

5.Методичні рекомендації для тренерів щодо розроблення та проведення тренінгів. Авт. Кол.: Т. Фулей, Н. Буруковська, Т. Будниченко, Г. Савченко Київ, 2016. 90 с.

Допоміжна

6.Авдєєва І.М., Мельникова І.М. Інноваційні комунікативні технології в роботі куратора академгрупи: навч. посібник. Київ: ВД «Професіонал», 2007. 304 с.

7.Бейтс Б. Маленька книжка коучингових моделей. 76 способів допомогти менеджерам максимально ефективно використовувати людський ресурс. Харків: Видавництво «Ранок», 2019. 272 с.

8.Кемп Дж. Спершу скажи «Ні». Інструменти професійного переговорника. Київ: Наш формат, 2019. 256 с.

9.Кеннеді Г. Домовлятися завжди. Як досягати максимуму в будь-яких переговорах. Харків: Книжковий Клуб, 2016. 336 с.

10.Коновець О. Масова комунікація: теорія, моделі, технології: навч. посібник. Київ: ЛГУ, 2007. 266 с.

11.Комунікативна діяльність в державному управлінні: навч. посібник. Авт. кол.: Н.М. Драгомирецька, К.С. Кандагура, А.В. Букач Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2017. 180с.

12.Кубрак О. В. Етика ділового та повсякденного спілкування: навч. посібник. Суми: Університетська книга, 2016. 222 с.

13.Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія професійної комунікації: навч. посібник. Чернівці: Книга-XXI, 2010. 528 с.

14.Почепцов Г. Г. Теорія комунікації. Київ: Видавничий центр «Київський університет», 1999. 308 с.

15.Стратегія і тактика комунікацій із громадськістю для організацій третього сектора: Методичний посібник. За ред. В. Г. Королька. Київ: 2003. 216 с.

16.Сугестивні технології маніпулятивного впливу : навч. посібник. Авт. кол.: В.М. Петрик, М.М. Присяжнюк, Л.Ф. Компанцева, Є.Д. Скулиш, О.Д. Бойко, В.В. Остроухов; За заг. Ред. Є.Д. Скулиша Київ: ЗАТ «ВІПОЛ», 2011. 248 с.

17.Холод О.М**.** Комунікаційні технології: підручник. Київ: «Центр учбової літератури», 2013. 203 с.

18.Холод О.М. Специфіка формування теорій комунікаційних технологій. *Соціальні комунікації.* №2 (14), 2013. С. 45-52

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1.Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України : веб-сайт. URL: http://www.mon.gov.ua.

2. http://www pidruchniki.ws/pedagogika

3.http://www pedagogika.ucoz.ua

4.http://www.pedpresa.com.ua

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання - залік

5. Засоби діагностики успішності навчання:

-поточний контроль навчально-пізнавальної діяльності студентів у час практично-семінарських занять (доповідь, повідомлення, розв’язання проблемних завдань, участь у дискусіях тощо); виконання завдань самостійної роботи;

-модульний контроль (тести - укладено відповідно до тем і завдань);

-підсумковий контроль (залік).